

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Ndc/25/2024
Identifikačné číslo spisu:	2224202114
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2224202114.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti N:RV s.r.o. Výdrany, Výdrany, Družstevná 1007, IČO: 36 233 323, zastúpenej Advokátskou kanceláriou BĀNOS & KOŠŮTOVÁ s. r. o., Galanta, Hlavná 979/23, IČO: 47 551 372, proti žalovaným 1/ HFI s.r.o., Dunajská Streda, Krátka 2152/5, IČO: 36 245 399, zastúpená advokátom JUDr. Gejzom Sidóm, Dunajská Streda, Malá 13, 2/ Poľnohospodárske družstvo vo Veľkom Blahove, Veľké Blahovo, IČO: 00 679 810, zastúpené advokátskou kanceláriou G. Lehnert, s. r. o., Bratislava-mestská časť Staré Mesto, Rajská 7, IČO: 31 347 762, o určenie platnosti nájomnej zmluvy a iné, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 14Co/115/2024, o nesúhlase s postúpením sporu Krajským súdom v Trnave, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Trnave j e d ô v o d n ý.

Na prejednanie a rozhodnutie sporu je príslušný Krajský súd v Trnave.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave postúpil spor vedený na tomto krajskom súde pod sp. zn. 21Co/119/2024 Krajskému súdu v Bratislave ako súdu funkčne príslušnému podľa § 34 ods. 2 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) na prejednanie a rozhodnutie o podanom odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo 4. júla 2024 č.k. 10C/47/2024-44, s poukazom na ustanovenia § 40 ods. 1 a § 43 ods. 1 CSP. V odôvodnení uviedol, že aj keď je vec na prvoinštančnom súde zapísaná v registri „C“, konanie má charakter obchodnoprávnej sporovej agendy. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že všetky strany sporu sú podnikateľmi (§ 2 ods. 2 písm. a) a b) Obchodného zákonníka). Mal za to, že i keď z hľadiska predmetu sporu, ktorým je ochrana pred neoprávneným zásahom do užívacieho práva k nehnuteľnosti zo strany žalovaného 2/, ide najmä o otázky, ktoré nie sú upravené Obchodným zákonníkom, ale Občianskym zákonníkom ako všeobecným a podporným predpisom k Obchodnému zákonníku, tieto vzťahy nestrácajú režim obchodnoprávneho vzťahu. Preto podľa Krajského súdu v Trnave je v zmysle § 34 ods. 2 písm. b) CSP v spojení s § 22 písm. g) CSP a § 3 ods. 7 písm. a) zákona č. 371/2004 Z. z. funkčne príslušný na rozhodnutie o podanom odvolaní Krajský súd v Bratislave.

2. Krajský súd v Bratislave vyslovil s postúpením veci nesúhlas a vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie podľa § 43 ods. 2 CSP s odôvodnením, že nie je jednoznačné, či predmetná vec má charakter občianskoprávneho alebo obchodnoprávneho sporu, a to aj s poukazom na vyjadrenie predsedu Krajského súdu v Bratislave k námietke nesprávneho zápisu veci, ktorý vzal do úvahy vyjadrenie žalobkyne, že nájomná zmluva nebola uzatvorená v rámci výkonu podnikateľskej činnosti a nie sú dôvody, pre ktoré by spor mal byť obchodnoprávnym. Poukázal na čl. VII bod 3 Všeobecných zásad platných pre občianskoprávne a obchodnoprávne kolégium Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2024, podľa ktorého je v prípade rozporu v posúdení, či sa jedná o vec registra Co alebo Cob, rozhodujúce, ako bola vec vedená na súde prvej inštancie. Bol toho názoru, že pokiaľ bola vec na prvoinštančnom súde zapísaná do registra „C“ a na odvolacom súde do registra „Co“, bol zachovaný občianskoprávny charakter sporu a na konanie a prejednanie veci je funkčne príslušný Krajský súd v Trnave v zmysle § 34 ods. 1 CSP.

3. Podľa § 34 ods. 1 CSP ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

4. Podľa § 34 ods. 2 písm. b) CSP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave.

5. Podľa § 22 písm. g) CSP na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave.

6. Podľa § 36 ods. 1 a ods. 2 CSP konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

7. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanja sporu.

8. Podľa § 43 ods. 1 a 2 CSP ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

9. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Bratislave, príslušný na rozhodnutie o funkčnej príslušnosti, dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu je dôvodný.

10. Pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Trnave bolo primárne potrebné ustáliť, či v danom prípade ide o obchodnoprávny spor, ktorý ako pojem procesného práva nie je v predpisoch upravujúcich konanie pred súdmi v súkromnoprávných sporoch a iných súkromnoprávných veciach (CSP) definovaný. Pri jeho vymedzení je potrebné vychádzať z predpisov hmotného práva upravujúcich obchodnoprávne vzťahy a občianskoprávne vzťahy, teda zo zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov ako *lex specialis* a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov ako *lex generalis*. Na aplikovanie obchodnoprávneho režimu je potrebné, aby išlo o záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 Obchodného zákonníka. To však samo o sebe nie je postačujúcim kritériom. Okrem otázky, ktorá hmotnoprávna úprava sa na predmetný právny vzťah aplikuje, je potrebné vziať do úvahy aj obsah právneho vzťahu (najmä jeho účastníkov a jeho predmet). Pre stanovenie súdnej príslušnosti je významný aj obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva (porov. napr. uznesenie najvyššieho súdu z 11. decembra 2019 sp. zn. 6Ndc/15/2019).

11. Podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

12. Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

13. Podľa § 261 ods. 8 Obchodného zákonníka pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

14. Podľa § 261 ods. 9 Obchodného zákonníka zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlave II tejto časti zákona, a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a týmto zákonom.

15. V súlade s ustanovením § 261 ods. 9 Obchodného zákonníka treba za obchodnoprávne vzťahy považovať aj také právne vzťahy, ktoré nemajú typovú právnu úpravu v Obchodnom zákonníku, ale sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku alebo v iných predpisoch občianskeho práva (vrátane nájmu poľnohospodárskych pozemkov), ak ide o vzťahy medzi podnikateľmi, pri ktorých vzniku je zrejmé, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti (a aj vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti, čo sa však na tu prejednávajúcu vec nevzťahuje). Inak povedané, obchodnoprávny vzťah sa nemôže zmeniť na občianskoprávny len preto, že pre nedostatok právnej úpravy v Obchodnom zákonníku sa naň bude na základe § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka aplikovať Občiansky zákonník (uznesenie najvyššieho súdu z 29. septembra 2021 sp. zn. 5Obdo/63/2020).

16. V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že právny vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ bol založený na základe nájomnej zmluvy zo 17. júna 2012 uzatvorenej medzi žalobkyňou ako nájomcom a fyzickou osobou L.. F. B. ako prenajímateľom a vlastníkom predmetu nájmu (čl. II ods. 1 nájomnej zmluvy). Nájomná zmluva bola uzatvorená v zmysle ustanovení zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 663 a nasl. Občianskeho zákonníka, a to na účel poľnohospodárskeho využitia prenajímaných pozemkov na vykonávanie poľnohospodárskej činnosti, na pestovanie bežných poľnohospodárskych plodín. K tejto zmluve boli následne uzatvorené viaceré dodatky. Zmluvou o postúpení práv a povinností z nájomnej zmluvy zo 17. júna 2012, uzatvorenou dňa 28. decembra 2013 medzi L.. F. B. ako pôvodným prenajímateľom a žalovanou 1/ ako budúcim prenajímateľom (aj za účasti žalobkyne ako nájomcu), boli všetky práva a povinnosti pôvodného prenajímateľa zo zmluvy o nájme zo 17. júna 2012 prevedené na budúceho prenajímateľa.

17. Treba zdôrazniť, že predmetom sporu v prejednávanej veci sú práva a povinnosti viažuce sa k nájomnej zmluve zo 17. júna 2012. Výslovenia platnosti a účinnosti tejto zmluvy sa žalobkyňa o. i. domáha v petite žaloby vo veci samej, pričom túto zmluvu uzatvorila žalobkyňa s právnym predchodcom žalovanej 1/, a to s fyzickou osobou JUDE.. F. B., nepodnikateľom ako vlastníkom predmetu nájmu. V zmysle § 261 ods. 8 Obchodného zákonníka je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu (podobne v § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka slovné spojenie „pri ich vzniku“). Na zmenu statusu účastníka záväzkového vzťahu, ktorá nastane následne po jeho vzniku, sa v záujme právnej istoty v zmysle citovaného ustanovenia už neprihliada. Za takúto zmenu statusu je potrebné považovať aj singulárnu sukcesiu v podobe zmluvného postúpenia práv a povinností, pretože obsah záväzku a v dôsledku toho ani právny charakter záväzku z pohľadu aplikovaných ustanovení, či už obchodného alebo civilného práva, sa touto právnou skutočnosťou nemení.

18. Keďže medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ nedošlo k uzatvoreniu ďalšej novej nájomnej zmluvy, ale

žalovaná 1/ vstúpila do postavenia prenajímateľa na základe zmluvy o postúpení práv a povinností z pôvodnej nájomnej zmluvy, je potrebné vychádzať z povahy účastníkov pôvodnej nájomnej zmluvy zo 17. júna 2012. Pri vzniku žalovaného záväzkového vzťahu mal prenajímateľ, t. j. pôvodne L.. F. B. postavenie fyzickej osoby - nepodnikateľa. Postúpením práv a povinností z nájomnej zmluvy na iný subjekt došlo fakticky k zmene povahy prenajímateľa nepodnikateľa na prenajímateľa podnikateľský subjekt, avšak nedošlo k zmene právneho charakteru predmetného záväzkového vzťahu prihliadať.

19. Pre úplnosť je potrebné dodať, že aj keď sa žalobkyňa v petite žaloby vo veci samej domáha aj uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ zdržať sa zásahov do jej užívacích práv, čo by s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2024 sp. zn. 2Ndc/12/2024 mohlo byť za určitých okolností (ktoré však v tejto veci nebolo potrebné skúmať) považované za obchodnoprávny spor, v tomto prípade ide len o doplnkové petity vo vzťahu k určeniu platnosti a účinnosti nájomnej zmluvy zo 17. júna 2012 (čo je vyjadrené aj v samotných petitoch slovami „zdržať sa zásahov do užívacieho práva...“, a to počas doby trvania platnosti nájomnej zmluvy...“), teda povinnosť žalovaných zdržať sa zásahov do užívacieho práva žalobkyne je zo samotnej podstaty formulácie petítov viazaná na platnosť nájomnej zmluvy. V zmysle ustanovenia § 18 CSP súd, ktorý je príslušný na konanie o žalobe, je príslušný aj na konanie o žalobách s ňou spojených.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené, keďže v danom prípade právny predchodca žalovanej 1/ ako prenajímateľ pri vzniku záväzkového vzťahu nezodpovedal definícii podnikateľa (§ 2 ods. 2 Obchodného zákonníka), je vylúčené použitie § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka. Najvyšší súd tak dospel k záveru, že daný záväzkový vzťah nemožno definovať ako obchodnoprávny, keďže k momentu jeho vzniku nespĺňal požiadavky kladené na povahu subjektov obchodnoprávneho vzťahu, ako ani na predmet záväzku. Prostredníctvom uzatvorenej nájomnej zmluvy v tomto prípade dochádzalo k realizovaniu vlastníckych práv L.. F. B. (nešlo o podnikanie), pričom vo vzťahu k vyššie uvedeným skutočnostiam ide o vzťahy, práva a povinnosti upravené primárne predpismi občianskeho práva.

21. Keďže teda nejde o obchodnoprávny spor a v prvej inštancii rozhodoval Okresný súd Dunajská Streda, a to v konaní pod sp. zn. 10C/47/2024, podľa § 34 ods. 1 CSP v znení od 1. júna 2023 funkčne príslušným na konanie o odvolaní je krajský súd, v ktorého obvode má sídlo tento okresný súd, teda príslušným súdom je Krajský súd v Trnave.

22. Nesúhlasu Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu bolo preto potrebné podľa § 43 ods. 2 CSP vyhovieť, aj keď čiastočne z odlišných dôvodov, než ktoré tento súd predostrel v nesúhlase s postúpením.

23. Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd uzatvára, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením sporu Krajským súdom v Trnave je dôvodný a na konanie o odvolaní v danom spore je príslušný Krajský súd v Trnave.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.